

Civil Területfejlesztési Kisokos

Tájékoztató füzet civileknek

- Milyen szerepet töltenek be a civilek a területfejlesztésben?
- A társadalmi egyeztetés; a partnerség alapelvei
- A területfejlesztés alapjai
- Részvétel a területfejlesztési tervezésben
- Hasznos honlapok, kiadványok

Oktatási és Kulturális
Főigazgatóság
„Európa a polgárokért” program

Írta, szerkesztette: Mező János Bálint
Nyelvi lektor: Babai-Mező Borbála
Nyomdai munkák: Amber Industries Kft.

Nonprofit Információs és Oktató Központ
(NIOK) Alapítvány, 2010

Milyen szerepet töltenek be a civilek a területfejlesztésben?

A civil szektor fontos szerepet tölt be a társadalom működésében. A területfejlesztésben a **civilek elsődleges feladata** a polgárok véleményének becsatornázása a fejlesztési tervekbe, programokba; a közösségi kezdeményezések segítése, a tervezésben való részvétel, érdekegyeztetés és érdekvéonyesítés; valamint a demokratikus kontroll megvalósítása.

A civil szféra **feladata és kiemelt érdeke** az EU regionális politikájához való illeszkedés elősegítése, ezen alapelvek betartása és betartatása. A decentralizáció, az önrendelkezés felülírja a rövid távú politikai célokat, és egy megalapozottabb döntéshozatalt segít elő.

A civil szervezeteknek sem vagyonuk, sem hatalmuk nincs, viszont tudásuk, függetlenségük és társadalmi beágyazottságuk folytán feladatuk ellenőrizni, hogy a közhatalom a rábízott hatalommal felelősségteljesen, megfelelően él-e.

Miért érdemes részt venni civileknek a területfejlesztési folyamatokban? Mert a civil szervezet a döntések előtt információhoz juthat, megismerheti a fejlesztési elképzeléseket, kérheti a döntéshozatalban való részvételt, valamint saját igényeit is megfogalmazhatja.

A civil szféra lehetőséget kapott, hogy formális módon is részt vegyen a területfejlesztés döntéshozatalában. Közös érdekünk, hogy jól éljünk ezzel a lehetőséggel!

A társadalmi egyeztetés; a partnerség alapelvei

A civil szektor ereje, a civil szervezetek száma és szerepe **demokráciánk fokmérője**. Az érdekeltek teljes körű bevonásával zajló nyílt vitafolyamat a demokratikus működés alapfeltétele. A konszenzusos döntéshozatal a döntések beágyazottságát, ismertségét és elismertségét növeli, így hosszú távon költséghatékony megoldás.

„A **társadalmi egyeztetésen** olyan kommunikációs folyamatot értünk, amely egy döntés előkészítésének része. Folyamatos és kölcsönös információáramlás során a közvetlenül vagy közvetetten érintett szereplők (egyének vagy szervezetek) szabadon nyilváníthatnak véleményt, amelyet a döntéshozó mérlegel és figyelembe vesz.”¹

A társadalmi egyeztetés **alapfeltétele** a felek közti bizalom, az átláthatóság, az „egyenrangúak párbeszéde”. A proaktív bevonáshoz, a bizalmi légkör kialakításához határozott politikai akarat szükséges. Szükséges a döntéshozatal átláthatósága és az egyeztetés folytonossága, a folyamatos visszacsatolás az egyeztető felek felé. A megfelelő egyeztetés egy legitim, jobb minőségű döntéshez vezet, megelőzve a későbbi konfliktusokat, melyek sokszor információhiányból, félreértésből adódnak. Így valószínűbbé válik a döntés sikeres végrehajtása is.

¹ A Társadalmi Egyeztetés Eljárási Normarendszere, NIOK Alapítvány, Magyar Természetvédők Szövetsége (MTvSz), Reflex Környezetvédő Egyesület, 2006

Mindezek mellett tisztában kell lenni azzal, hogy a közhatalom, az üzleti világ és a civil szektor **jelentősen eltérő értékeket és érdekeket** képvisel. Míg a civil világ alapvetően az értékek oldaláról közelíti meg a kérdéseket, addig a közhatalmi szféra az eredmény szempontjait mérlegeli, az üzleti szektor megközelítésére pedig a haszonelvűség jellemző. Az egyeztetés során nagyon fontos közös pontokat, halmazokat találni: a közérdeket egyeztetni az egyéni érdekekkel.

Az átláthatóság a megismerhetőség legfontosabb alapja, e nélkül a felek között nem alakulhat ki a bizalom. A civil, a közhatalmi és az üzleti szektor a nyitott, átlátható döntéshozatal nélkül nem, vagy sokkal nehezebben találja meg a közös pontokat, értékeket és érdekeket. A civil szervezeteknek saját működésük során külön törekedniük kell a példamutatásra. Erre kell sarkallniuk a területfejlesztésben résztvevő feleket is. Jó példaként elmondhatjuk: hosszú évek munkájával a civileknek sikerült elérniük, hogy a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség honlapja (www.nfu.hu) sokkal átláthatóbb legyen – így már egy követhető struktúrában szerepelnek az alapvető információk arról, pontosan mire fordította az állam az EU-s fejlesztési forrásokat.

A közösségi kezdeményezések, civilek, civil szervezetek összefogása sok problémát megelőz és megold. Az együttes fellépés lehetőséget teremt a hatékony érdekérvényesítésre, valamint összeszervezi, erősebbé teszi a közösségeket.

Európai Unió kötelezettségek

Az Európai Unió fejlesztési támogatása nagy lehetőség Magyarország számára: 2007-13 között összesen közel 7000 milliárd forint áramlik be hazánkba. Az uniós fejlesztési források hatékony és ökológiai/társadalmi értelemben értékes felhasználása, a döntéshozatalban való civil részvétel elősegítése

mindnyájunk érdeke. A részvételi demokrácia európai érték; ezt a partnerség gyakorlásán keresztül tudjuk csak megerősíteni.

Az Európai Unió tagságunkkal kötelezettséget vállaltunk a **társadalmi egyeztetés megerősítésére**, a fejlesztési forrásokkal való átlátható gazdálkodásra.

A részvételi demokrácia – a **közösségi részvétel** – tartalommal tölti meg a képviseleti demokráciát, nem ellentétes annak működésével. Az önrendelkezés a helyi tudás becsatornázásának és a helyi közösségek önszerveződésének alapja. A jó kormányzás alapvető feltétele az érdekeltek széles körű és korai bevonása, a civil vélemények becsatornázása.

Az Európai Bizottság 2001-ben kiadott Fehér Könyvében meghatározta az európai kormányzásról szóló alapelveket: nyitottság, civil szervezetek bevonása a konzultációs folyamatokba, számon kérhetőség, hatékonyság, koherencia.

A jobb és hatékonyabb fejlesztéspolitika legfontosabb eleme a partnerség. Ennek alapelveit az **Európa Tanács 1083/2006/EK rendelete** határozza meg. A tagállam partnerséget alakít ki többek között a hatóságokkal és a következő szervezetekkel: „... bármely egyéb megfelelő, a civil társadalmat képviselő szervezet, a környezetvédelmi partnerek, nem kormányzati szervezetek, valamint a férfiak és nők közötti egyenlőség előmozdításáért felelős szervezetek”.

A terület- és településfejlesztést érintő másik, hazánk által is aláírt nemzetközi egyezmény az Aarhusi Egyezmény, mely lefekteti: a közösségi részvétel alapfeltétele a (környezeti) információhoz való hozzáférés joga, a beleszólás lehetősége és a jogorvoslati (ügyféli) jogkör.

A területfejlesztés alapjai

A területfejlesztési döntéshozatalban való részvételhez tisztázni kell az alapfogalmakat.

Mi a területfejlesztés?

A **területfejlesztés célja**, hogy a fenntartható fejlődés elveinek megfelelően, valamint a helyi igények figyelembevételével ideális társadalmi-gazdasági teret alakítson ki. A területfejlesztést a települési szinttől a nemzetközi szintig értelmezhetjük, minden szinten különböző fejlesztési igényekkel. Hazánk az EU elvárásainak megfelelően a régiók rendszerét erősítette meg. A fejlesztési források tervezése és elosztása is jórészt ezen a szinten zajlik.

A különböző típusú és funkciójú tereknek más-más fejlesztési igénye van: a területfejlesztés magában foglalja a város- és a vidékfejlesztést is.

A területfejlesztés alapküldetésait a **területfejlesztési politika** határozza meg. Területfejlesztési koncepció: egy adott terület hosszabb távú fejlesztési céljait meghatározó, irányelveket tartalmazó tervdokumentum. Területfejlesztési program: a területfejlesztési koncepció alapján kidolgozott középtávú cselekvési terv, mely stratégiai és operatív programokra épül.

A 2010-ben átalakult **kormányzati struktúrában** a területfejlesztési feladatokat négy minisztérium között osztották föl (a kiadvány végén olvashatók honlapcímeik): Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, Vidékfejlesztési Minisztérium, Nemzetgazdasági Minisztérium.

A területfejlesztési struktúra; jogszabályi háttér

Hazánkban a területfejlesztési munkában való civil részvételre a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló **1996. évi XXI. törvény 2004. évi módosítása** adott lehetőséget. Ez alapján alakultak meg az Országos Területfejlesztési Tanács, a regionális, a megyei, valamint a kistérségi fejlesztési tanácsok mellett a Civil Egyeztető Fórumok (CEF). Fontos előrelépés, hogy a civilek lehetőséget kaptak a területfejlesztési döntéshozatalban való formális részvételre. A CEF-ek tanácskozási joggal képviseltethetik magukat a térségi tanácsok ülésein. Szavazati joguk azonban csak ritkább esetben van – ha a partnerség alapjai erősek, valamint a közhatalmi akarat találkozik a civil érdekekkel. Ilyen eset például az Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Tanácsé, ahol a civilek a tanács felhatalmazása által szavazati joggal rendelkeznek a térségi tanácsban és a bizottságokban is.

Nagyon fontos, hogy a civil szervezetek megismerhessék a CEF-ek működésének jogi kereteit, a bejelentkezés módját, a működő jó gyakorlatokat, hiszen a folyamathoz csak így tudnak csatlakozni.

A különböző szinteken való részvétel lehetőségét a **258/2004 (IX. 16.) kormányrendelet** határozza meg.

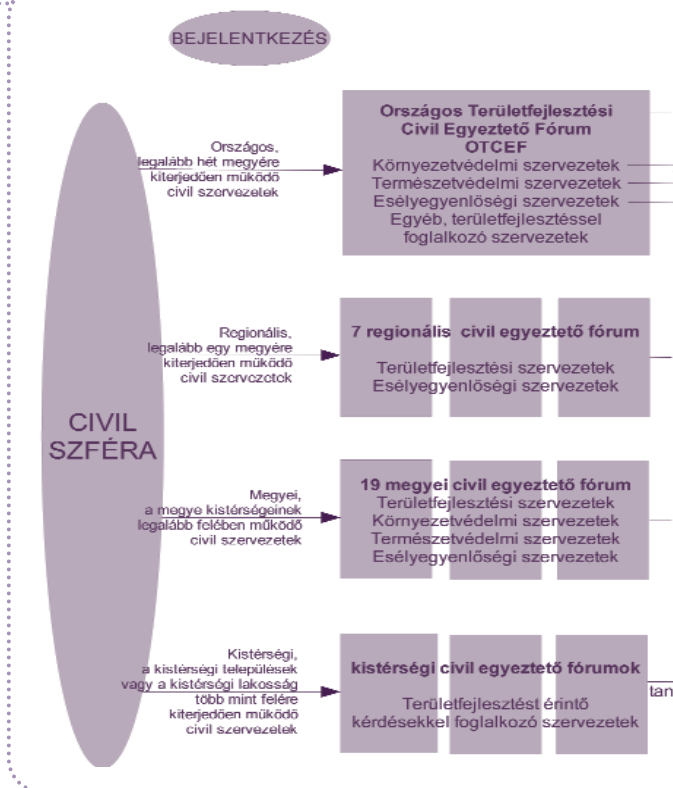
- A *kistérségi* fejlesztési tanács munkájában, annak illetékességi területén a kistérségi települések vagy a kistérségi lakosság több mint felére kiterjedően működő civil szervezetek vehetnek részt. A CEF-be a kistérségi fejlesztési tanács elnökénél lehet jelentkezni. A CEF egy delegált képviselője tanácskozási joggal rendelkezik a tanács ülésein.

- A *megyei* területfejlesztési tanács munkájában, annak illetékességi területén a megyei, a megye kistérségeinek legalább felében működő civil szervezetek vehetnek részt. A területfejlesztési, környezetvédelmi, természetvédelmi társadalmi szervezetek, valamint a nők és férfiak esélyegyenlőségéért küzdő civil szervezetek a megyei területfejlesztési tanács elnökéhez juttathatják el jelentkezési szándékukat. A CEF elnöke állandó meghívott a tanács ülésein, ő ismerteti a CEF tagok véleményét.
- A *regionális* fejlesztési tanács munkájában, annak illetékességi területén a területfejlesztési, környezetvédelmi, természetvédelmi társadalmi szervezetek, valamint a nők és férfiak esélyegyenlőségéért küzdő civil szervezetek vehetnek részt. Ők a regionális fejlesztési tanács elnökénél tudnak jelentkezni a CEF-be. A CEF elnöke állandó meghívott, ő ismerteti a CEF-tagok véleményét a tanács ülésein.
- Az *Országos* Területfejlesztési Tanács (OTT) munkájában bármely országos társadalmi szervezet részt vehet, melynek legalább 7 megyére kiterjed a tevékenysége: a környezetvédelmi, a természetvédelmi szervezetek, valamint a nők és férfiak esélyegyenlőségéért küzdő országos szervezetek jelentkezhetnek. Jelentkezésüket az OTT titkárságához kell írásban eljuttatni. Az OTCEF elnöke állandó meghívott az OTT ülésein, ő ismerteti a CEF-tagok véleményét.

A kistérségek körülbelül negyedében, a megyék felében, a régiók háromnegyedében működik Civil Egyeztető Fórum. A működő CEF-ek adatbázisa, illetve a belépési nyilatkozat mintája elérhető a www.otcef.hu honlapon.

A **törvényi szabályozáson lehet még javítani**: kistérségi szinten például a csak települési szinten működő szervezetek formálisan nem vehetnek részt az egyeztetésben. A tapasztalat azt mutatja, hogy sok esetben ezek a szervezetek más formában részt vesznek a tervezési folyamatban. Ezért a szabályozást érdemes lenne a gyakorlathoz igazítva átalakítani. Nem indokolt továbbá, hogy a törvény szövege szerint megyei, régiós, országos szinten csak a területfejlesztésben, környezetvédelemben és esélyegyenlőségben tevékenykedő szervezetek vehessenek részt a CEF munkájában. Több helyen nem alakultak meg, illetve nem működnek a civil egyeztető fórumok.

A civil részvétel lehetőségei a területfejlesztési struktúrában

Sok ember saját települési önkormányzati képviselőjét sem ismeri, így kistérsége, megyéje képviselőit, vezetőjét még kevésbé. Pedig őket közvetlenül is meg lehet keresni egy-egy konkrét területfejlesztési problémával vagy javaslattal, hiszen az adott térséget érintő kérdésekben döntéshozói helyzetben vannak. A civil szervezetek azzal is segíthetik tagjaikat, illetve településük lakóit, hogy utánanézznek és közlést tesznek, kik és hogyan képviselik őket a területfejlesztési tanácsokban.

DELEGÁLÁS

Az OTCEF elnöke
állandó meghívott,
ő ismerteti a CEF
tagok véleményét

1-1 tanácskozási joggal
rendelkező tag

Országos
Területfejlesztési
Tanács
OTT

A CEF elnöke
állandó meghívott,
ő ismerteti a CEF
tagok véleményét

7 regionális
fejlesztési
tanács

A CEF elnök
állandó meghívott,
ő ismerteti a CEF
tagok véleményét

19 megyei
fejlesztési
tanács

Egy delegált képviselő
tanácskozási joggal rendelkezik

kistérségi
fejlesztési
tanácsok

Kovács Bence, 2010

A területfejlesztéshez kapcsolódóan egyéb, kevésbé intézményesített együttműködési formák is léteznek, melyek mögött gyakran alulról jövő, helyi civil kezdeményezések állnak. Ezek gyakran túllépnek a települések, kistérségek közigazgatási határain, inkább egy-egy tájegységet fognak össze. Ide sorolhatók például a turisztikai célú natúrparkok vagy a zöldutak (www.zoldutak.hu), melyek mentén a területfejlesztés hivataltalos intézményrendszere számára könnyebben befogadható fejlesztési elképzeléseket is kidolgoznak.

A civil szervezetek részt vehetnek a vidékfejlesztési folyamatokban is: az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program a 2007-2013 közötti időszakra vonatkozik, és az EU-s vidékfejlesztési támogatásokat használja fel. A program honlapján (www.umvp.eu) megtalálhatók azok a szakmai, területi szervezetek, amelyek munkájába bekapcsolódhatnak civilek is.

A helyi közösség erejére, tudására alapozott LEADER vidékfejlesztési program (Közösségi Kezdeményezés a Vidék Gazdasági Fejlesztése Érdekében) sok ellentmondással küzd. A benne részt vevő civilek szerint túlszabályozottra, nehézkesre sikerült. A programot a szakemberek valószínűleg alapjaiban gondolják majd újra.

A Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat (www.mnvh.eu) feladata a vidékfejlesztésben érdekelt összes szereplő, így az érintett kormányzati, önkormányzati, gazdálkodó és társadalmi szervezetek együttműködési hálózatba szervezése, tevékenységének összehangolása. Az MNVH munkájához szintén szükség van a civilek aktivitására, folyamatosan várják civil szervezetek jelentkezését.

Sikeres példák

Az Országos Területfejlesztési Civil Egyeztető Fórum (OTCEF) rendszeresen részt vesz az Országos Területfejlesztési Tanács ülésein, ahol képviseli egyeztetett véleményét. Saját honlapja, elektronikus hírlevele, szervezetfejlesztési stratégiája van; rendszeres kapcsolatot tart más térségi szintek Civil Egyeztető Fórumaival, szakmai és civil szervezetekkel. Jó munkakapcsolatot alakított ki a minisztérium munkatársaival; az OTCEF képviselői rendszeresen részt vesznek bizottsági üléseken, munkatanácskozásokon, monitoring bizottsági üléseken. A szervezetnek jelenleg 55 tagja van.

Az önkormányzati és civil összefogásnak köszönhetően beszámolhatunk sikeres kistérségi példáról is. A zalaszentgróti kistérségben az 1990-es években indultak újtjukra a térség fejlesztését célzó önkormányzati és civil szerveződések. A Zala-KAR Térségi Innovációs Társulást 14 önkormányzat hozta létre azzal a szándékkal, hogy az egyes önkormányzatok számára elérhetetlennek tűnő lehetőségeket együtt, közösen tárják fel és valósítsák meg. A kezdeményezésből „kinőtt” három civil szervezet, mely a kézműveseket, a helyi turizmust, a térségi összefogást, fejlesztést segíti. A kistérségi társulással nagyon kiegyensúlyozott és aktív a kapcsolat. Felismerték a közös értékeket, érdekeket. Térségi fejlesztési stratégiát alkottak, mely már a megvalósítás fázisába lépett. A tervezés folyamatos figyelemmel kíséréssel, véleményük beépítésével a civilek elérték, hogy a térségben nem születhetnek érdekeikkel teljesen ellentétes fejlesztési elképzelések.

Részvétel a területfejlesztési tervezésben²

A magyar területfejlesztési rendszer egyik legnagyobb hibája, hogy dokumentumokban és azok véleményezésében gondolkodik, és nem igazi, közös terveket akar létrehozni a szereplők bevonásával. A korai bevonás azt jelentené, hogy nem kész dokumentumok véleményezését kérnék, hanem már a javaslat-tételi szakaszba is bevonnák a civileket; a tervezés közösen, a vélemények beépítésével folyrna.

Így a területfejlesztési programok, tervek, dokumentumok véleményezése egy civil szervezet számára általában nem egyszerű feladat. A dokumentumok bonyolultak és hosszúak, az egyeztetés folyamata sokszor nem átlátható, valamint általában a véleményezésre is nagyon kevés az idő. Sokszor hiányzik az információhoz való hozzájutás lehetősége, esetleg a szakmai tudás, az erőforrás is. Az alábbiakban bemutatjuk a társadalmi véleményezés ideális feltételeit. Továbbá leírjuk milyen lehetőségek vannak, ha a feltételek messze nem ideálisak, valamint hasznos tippeket adunk a gyors véleményezéshez.

² Kovács Bence: Hogyan véleményezzünk területfejlesztési dokumentumokat, www.otcef.hu

A véleményezés ideális feltételei

Korai bevonás: A civil szervezeteket már a tervezés korai fázisába be kell vonni. A kész koncepciókon, dokumentumokon már nagyon nehéz változtatni.

Nyilvános menetrend: Előre meg kell szabni a véleményezés kezdetét és végét. A társadalmi partnerek csak ennek ismeretében tudnak minőségi véleményeket benyújtani.

Megfelelő idő: A társadalmi szervezetek sokszor pénz- és időhiánnyal küzdenek. Ezt ellensúlyozni kell azzal, hogy a véleményezésre megfelelő idő áll rendelkezésre.

Aktuális dokumentumok vitára bocsátása: Nem szabad, hogy a véleményezési időszak alatt a dokumentumot továbbfejlesszék, hiszen így a véleményezés bizonyos tekintetben értelmét veszti.

Visszacsatolás: A véleményezők minden esetben kapjanak visszajelzést indoklással, hogy az adott vélemény beépíthető volt-e, vagy nem.

Ha nem ideálisak a körülmények...

Két lehetőség van:

A) A civil szervezet ne véleményezze a dokumentumot, hanem adjon hangot aggályainak, rámutatva az ideális véleményezési folyamatra. Ne felejtse azonban, hogy „hallgatás beleegyezés”.

B) Készüljön fel arra, hogy a rövid határidő ellenére bizonytalan sorsú véleményét is elmondja, összeállítsa. Ebben az esetben is célszerű hangsúlyozni, hogy nem ideálisak a körülmények, így nem lehet megfelelő minőségű véleményt alkotni.

Ötletek a gyors véleményezéshez

- A feldolgozást a véleményező a vezetői összefoglalóval kezdje, így megtudja, hogy mire terjed ki a dokumentum, mi a célja, milyen a felépítése.
- Ha a véleményezőnek fontos témát nem talál a dokumentumban, akkor nézze meg, hogy egyáltalán helye van-e ott. Ha igen, akkor keresse meg a lehetséges helyét, használja a kulcsszavas keresést.
- Véleményét ossza meg másokkal:
 - a, Minél többen vesznek részt a vélemény kialakításában, annál hasznosabb. Ezért érdemes mások véleményét is megkérdezni a dokumentumról és a róla kialakított civil véleményről. Ha van rá kellő idő és személyes kapacitás, hívjon össze (civil egyeztető) fórumot.
 - b, A véleményt küldje el másoknak is, hogy használják fel szabadon állásfoglalásuk kialakításához; másoknak is hasznos lehet.
 - c, Keressen támogatókat véleményéhez. Több szervezet, személy közös véleménye nagyobb eséllyel talál meghallgatásra a dokumentum készítőinél.
 - d, Amennyiben az ügy kívánja, véleményét ossza meg a sajtó képviselőivel is.

Ha e-mailben kell beküldeni a véleményt, ne felejtse el azt tértivevényesen is postázni (a postai küldeményeket szintén így küldje). A levélben választ is kérjen a hozzászólására.

Hasznos honlapok, kiadványok

OTCEF.hu: a Civil Területfejlesztési Portál

Az Országos Területfejlesztési Civil Egyeztető Fórum (OTCEF) tagjai által szerkesztett civil területfejlesztési portál (www.otcef.hu) küldetésének tekinti, hogy hazánkban összefogja a területfejlesztésben aktív civil szervezeteket, szakmai segítséget nyújtson munkájukhoz, ösztönözze a döntéshozatali folyamatokban való civil részvételt a kistérségi szinttől az országosig.

A honlapon az érdeklődő megtalálja a területfejlesztéssel kapcsolatos törvényi háttérrel, egy adattárat a civil szervezetekről, valamint a civil szervezetek területfejlesztéssel kapcsolatos állásfoglalásait, az Országos Területfejlesztési Tanács munkájával kapcsolatos dokumentumokat és egyéb háttéranyagokat. A portálon elérhetőek a havonta megjelenő elektronikus újság, a Civil Területfejlesztési Hírmondó számai. A Szakmai Tudástárban a területfejlesztéssel kapcsolatos, a mindennapi munka során elengedhetetlen honlapokat, szakmai cikkeket, kiadványokat, jogszabálytervezeteket, rövidítéseket, kifejezéseket gyűjtötték össze a honlap szerkesztői.

Nonprofit.hu/tarsadalmiegyeztetes

A www.nonprofit.hu/tarsadalmiegyeztetes honlap információs és támogató felületként működik a civil és közigazgatási szakértők egyeztető tevékenységének segítésére. A portálon hírek, aktuális egyeztetések, a társadalmi egyeztetéssel kapcsolatos tanulmányok, kiadványok, jogszabályok, államigazgatási és civil egyeztetők honlapjai találhatóak. A rovatok folyamatosan bővülnek elméleti és gyakorlati ismeretekkel. A honlap szerkesztője és fenntartója a Nonprofit Információs és Oktató Központ (NIOK) Alapítvány.

Egyéb civil honlapok:

www.cnnny.hu – Civilek a Nemzeti Fejlesztési Terv Nyilvánosságáért (CNNY)

www.ddrcf.hu – Dél-Dunántúli Regionális Civil Egyeztető Fórum

www.mut.hu – a Magyar Urbanisztikai Társaság honlapja; minden, ami urbanisztika.

www.zoldregiokhalozata.hu – a környezetvédő civil szervezetek országos érdekképviselői hálózatának portálja a fejlesztési döntéshozatali folyamatokban való legitim és hatékony részvétel érdekében.

A közsféra honlapjai:

www.nfm.gov.hu – Nemzeti Fejlesztési Minisztérium

www.kim.gov.hu – Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium

www.vm.gov.hu - Vidékfejlesztési Minisztérium

www.ngm.gov.hu - Nemzetgazdasági Minisztérium

www.euter.nfu.hu – az EU TÉR térinformatikai alkalmazás az EU által finanszírozott projektek bemutatásához.

www.teir.vati.hu – Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer

www.terport.hu – ingyenesen elérhető területfejlesztési és -rendezési információs rendszer és szakportál

Kiadványok

Kistérségek Fejlesztéséért Tudományos Egyesület: A Civil Egyeztető Fórumok helyzete, működésük hatékonysága, 2008.

Környezeti Tanácsadók Egyesülete: ÉBREDÉS/TALÁLKOZÁS, Civil Kezdeményezések Ösztönzése a Területfejlesztésben, 2006.

Tanulmányok

Dr. Kiss Csaba (Emla/MTvSz): Területi és települési tervezés – Jogi segédlet, 2010.

Kovács Bence (FÖK Alapítvány): Hogyan véleményezzünk területfejlesztési dokumentumokat, 2010., www.otcef.hu

Nagyházi György: A civil szervezetek részvétele a területfejlesztésben – nemzetközi kitekintés és javaslatok a továbbfejlesztésre civil szervezetek számára, NIOK Alapítvány, 2010.

NIOK Alapítvány: Kérdések és válaszok a társadalmi egyeztetésről, Kistérségi és regionális egyeztetések modelljei, Civil szervezetek érdekképviseleti lehetőségei, 2008.

NIOK Alapítvány, Magyar Természetvédők Szövetsége (MTvSz), Reflex Környezetvédő Egyesület: A Társadalmi Egyeztetés Eljárási Normarendszere, 2006.

Rajnai Gábor (Ecovast): Módszertani útmutató és segédanyag térségi területfejlesztési civil egyeztető fórumok megalakításához és működtetéséhez, Országos Civil Érdekképviseletért Egyesület, 2005.

Jogszabályok

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény

A megyei (fővárosi) közigazgatási hivataloknak a kistérségi fejlesztési tanácsok és a Budapesti Agglomerációs Fejlesztési Tanács létrehozásával és a térségi fejlesztési tanács átalakulásával kapcsolatos feladatairól, a megalakulással és átalakulással kapcsolatos eljárás rendjéről, továbbá az egyeztető fórumok létrejöttének és működésének szabályairól szóló 258/2004 (IX. 16.) kormányrendelet

Európai Parlament határozat A5-0399/2001.

2003. évi L. törvény a Nemzeti Civil Alapprogramról

218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól.

